

Kan vi ha tiltro til UpToDate?

■ ALEXANDER WAHL *spesialist i allmennmedisin og redaktør for primærhelsetjeneste, Helsebiblioteket.no*

Helsebiblioteket.no tilbyr oppslagsverket UpToDate gratis via sin nettside. For å vurdere om vi kan ha tiltro til innholdet i UpToDate kan det være nyttig å få innsikt i arbeidsmetoden som ligger til grunn for de ulike anbefalingene og temaoversiktene.

I følge UpToDates egen presentasjon av sine arbeidsmetoder bestreber redaksjonen å samle inn evidens i samsvar med kunnskapsbasert metodikk. På toppen av evidenshierarkiet finnes meta-analyser av randomiserte studier med høy metodisk kvalitet, etterfulgt av randomiserte studier med metodologiske begrensninger, observasjonsstudier og usystematiske kliniske observasjoner. UpToDate samler inn data fra alle nivåer og forskjellige typer studier, men slutningene er mer gjennomarbeidet når bevisene er oppsummert i systematiske gjennomganger av litteratur som presenterer alle relevante data der det er mulig. Denne inndelingen egner seg best når det gjelder effektstudier. Nyere medisinsk historie er full av eksempler hvor systematiske meta-analyser har korrigert gjeldende klinisk praksis.

Fagfelleevaluering og litteratursøk

Forfatterne av innholdet i UpToDate er eksperter innenfor sitt felt. For å ta høyde for uenighet mellom eksperter har imidlertid UpToDate lagt opp til en fagfelleevaluering av alt innhold. I tillegg foregår mye av arbeidet i redaksjonen i grupper som foretar en gjennomgang av litteraturen og som deretter velger ut hvilke studier som skal inkluderes i evidensgrunnlaget. Slik minskes risikoen for at utvalget farges av en enkeltpersons oppfatninger.

For å komme frem til behandlingsanbefalingene starter UpToDate med å formulere et strukturert klinisk spørsmål etter PICO-modellen. PICO deler opp problemstillingen i pasientpopulasjon (patient), tiltak eller behandling (intervention), eventuelle alternative tiltak (comparison) og utfall (outcome). Slike strukturerte spørsmål danner et godt utgangspunkt for presise søk etter relevant litteratur.

UpToDate søker i de mest sentrale medisinske databasene i tillegg til noen andre kilder. I tillegg gjennomgås nesten 500 anerkjente

tidsskrifter løpende. Dessverre er det ikke mulig å finne ut hvordan søkene er foretatt eller hvilke studier som *ikke* tas med i det videre arbeidet frem til en anbefaling, men listen over kilder er akseptabel.

Hvor oppdatert?

Oppdatering av et oppslagsverk er en møysommelig og tidkrevende prosess. I 2011 ble det publisert en artikkel(1) (Speed of updating online evidence based point of care summaries: prospective cohort analysis) i British Medical Journal (BMJ) som tok for seg hvor lang tid det tar før kunnskapsoppsummeringer fra for eksempel Evidence-Based Medicine, ACP Journal Club og Cochrane tas inn i oppslagsverkene Clinical Evidence, EBM-Guidelines, eMedicine, Dynamed og UpToDate. UpToDate kom på tredje plass når det gjelder oppdateringshurtighet. Både Dynamed og EBM guidelines kom bedre ut enn UpToDate. Verken Norsk Elektronisk Legehåndbok (NEL) eller Best Practice ble vurdert. Forsinkelsen i kunnskapsoverføring impliserer at man også bør søke i databaser selv, dersom man er interessert i forsking om et spesielt tema.

Det er svært vanskelig å sammenlikne kvalitet og brukervennlighet generelt mellom oppslagsverk. I Norge er NEL det mest brukte oppslagsverket blant allmennpraktikere, og interessen for internasjonale oppslagsverk har vært noe nølende. Det er derfor interessant at NEL bruker UpToDate som referanseoppslagsverk til sine egne artikler. UpToDate er et mye større oppslagsverk enn NEL. Redaksjonen samarbeider med over 5000 spesialister og er i dag verdens største medisinske nettsamfunn med 600 000 brukere i 149 land.

UpToDate er eid og driftet av Wolters Kluwer Health og er basert på abonnementsinntekter. UpToDate tar ikke imot økonomisk støtte fra legemiddelindustrien.

Oppslagsverk – ikke et diktat

Anbefalinger i UpToDate er basert på en syntese av evidens fra kliniske studier, patofysiologisk rasjonale samt klinisk erfaring. UpToDate gir av og til ulike anbefalinger der ulike behandlingsalternativer kan være aktuelle avhengig av ulike pasienters verdier og preferanser. UpToDate understreker at anbefalingene ikke vil gjelde for alle, og legger til grunn til at klinikere kan vurdere anbefalingene i lys av de individuelle omstendighetene rundt pasienten. Når det har vært uenighet i redaksjonsgruppen, vil uenigheten komme frem i teksten.

UpToDate bruker GRADE-systemet for gradering av bevis. For nærmere beskrivelse av dette systemet henvises det til UpToDates Grading Guide, se <http://www.uptodate.com/home/about/policies/grade.html>

Oppslagsverket oppdateres kontinuerlig avhengig av små og store gjennombrudd i det medisinske univers. Vi kan lett få oversikt over viktige nyheter som kan endre vår praksis ved å gå inn på «What's new» fra UpToDates startside og velge «Practice Changing UpDates» eller «What's new in family medicine».

Et grunnleggende prinsipp i kunnskapsbasert medisin, er at forskningsbasert kunnskap alene aldri er nok til å fatte en klinisk beslutning. Beslutningstakere må alltid vurdere fordeler og ulemper, risiko og kostnader forbundet med ulike behandlingsalternativer samt ta i betraktning pasientens preferanser og verdier. Klinisk kompetanse og skjønn er derfor nødvendig i prosessen fra vitenskapelige slutninger til kliniske anbefalinger. UpToDate er et sterkt verktøy som kan veilede oss, men det er naturligvis ikke et diktat. Allmennlegen tar sine beslutninger i en norsk klinisk kontekst og derfor vil beslutningene av og til være forskjellige fra andre kollegers beslutninger i andre land.

REFERANSE

1. <http://www.bmj.com/content/343/bmj.d5856.full>

Alexander.Wahl@helsebiblioteket.no